

Tekoälyn vaikutus musiikin tekijänoikeuksiin

Maria Ring-Alho

Haaga-Helia Ammattikorkeakoulu
Johdon assistenttityön ja kielten koulutusohjelma
Amk-opinnäytetyö
2023

Tekijä(t) Maria Ring-Alho
Tutkinto Johdon assistenttityö ja kielet
Raportin/Opinnäytetyön nimi Tekoälyn vaikutus musiikin tekijänoikeuksiin
Sivu- ja liitesivumäärä 35 + 1
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia, miten tekoälyn käyttö vaikuttaa musiikin tuottamiseen sekä tähän liittyviin tekijänoikeuksiin. Aihetta tutkittiin eri näkökulmista käyttämällä haastattelumetodia sekä pääasiassa verkkolähteisiin perustuvaa tiedonkeruuta. Ensisijainen tavoite oli saada ajankohtainen käsitys siitä, millä tavalla sekä mihin eksplisiittisiin alueisiin musiikin tuotannossa tekoäly vaikuttaa. Lisäksi haluttiin selvittää, mitä mieltä alan eri toimijat ovat tekoälyn käytöstä ja vaikutuksista heidän työhönsä.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimustyönä. Strukturoidut haastattelut tehtiin kolmen haastateltavan kanssa. Haastatteluiden tavoitteena oli ennen kaikkea kartoittaa, ovatko haastateltavat samaa vai täysin eri mieltä aiheesta, perustuen heidän objektiivisiin näkökantoihin liittyen tekoälyn mahdollisuuksiin sekä riskeihin musiikin tuottamisessa. Tulokset analysointiin jäsentelemällä vastaukset sisällön teemojen perusteella ja vertailemalla näkökantoja toisiinsa.</p> <p>Opinnäytteen johdannossa lukijalle kuvaillaan tutkimuksen toteuttaminen ja sen eri vaiheet. Tietoperustassa pyritään antamaan lukijalle perusteelliset tiedot tutkimusaiheesta kokonaisuutena sekä luomaan syvempää ymmärrystä sen eri tekijöistä.</p> <p>Opinnäytetyö tarjoaa jäsennellyn katsauksen ja ymmärryksen tekoälyn käytöstä sekä tekoälyn vaikutuksista tekijänoikeuksiin alan toimijoiden mielipiteisiin perustuen. Tämän lisäksi opinnäytetyön avulla halutaan tarjota lukijoille alan toimijoiden henkilökohtaisia näkemyksiä aiheesta sekä avata tähän liittyviä mahdollisuuksia ja riskejä syvemmin eri näkökulmista.</p> <p>Tutkimuksesta selviää, miten haastateltavien mielestä tekoälyyn liittyviä riskejä tulisi hallita, jotta saataisiin selkeä ja juridisesti ymmärrettävä raja tekoälyn ja ihmisten tuottamien teosten välille. Tämän lisäksi tutkimuksessa kävi ilmi, että tietokonekapasiteetti sinänsä sekä tekoälyn hyväksi käyttäminen musiikin tuottamisessa eivät yleisesti ottaen herätä alalla negatiivisia tunteita. Enemmänkin korostuu jännitys sekä uteliaisuus tekoälyn tarjoamiin mahdollisuuksien liittyen. Odotuksena on, että tietokoneiden ja tekoälyn käyttö alalla tulee tutummaksi ja teknologiakyvykyys lisääntyy. Jos tekijänoikeuksien sääntelyä strukturoidaan ja säännellään tarkemmin, alalla vallitseva tunnelma on täynnä optimismia sen suhteen, miten tekoäly voi muuttaa musiikin luomista ja jakelua positiivisesti. Tekijänoikeuksien suhteen toivotaan yhteistä linjaa, joka selkeyttää ja edesauttaa teosten luontia ja niitä koskevien oikeuksien suojaamista.</p>
Asiasanat Tekoäly, musiikki, tekijänoikeudet, digitalisaatio

Sisällys

1. Johdanto	3
1.1 Tutkimustyön haasteet	4
1.2 Tutkimustyön rakenne	4
1.3 Tutkimusmenetelmä ja aineiston kerääminen.....	5
2. Tekijänoikeudet.....	7
2.1 Musiikkialan kehitys	7
2.2 Keskeiset käsitteet	9
2.3 Tekijänoikeus teoria ja käsitteet	10
2.3.1 Tekijänoikeudet	10
2.3.2 Lähioikeudet.....	12
2.3.3 Tekijänoikeusjärjestöt ja heidän tehtävät	13
2.4 Tekijänoikeuksien lainsäädäntö.....	16
2.4.1 Tekijänoikeuslain uudistus.....	16
2.4.2 Tekoälyn ja tekijänoikeuksien pohdintaa.....	16
2.4.3 Boomy tapaus	17
3. Kvalitatiivinen haastattelututkimus.....	19
3.1 Haastatteluiden taustaa ja valinnat.....	19
3.2 Tutkimuksen toteutustapa	19
3.3 Musiikkialan monitoimijan haastattelu	21
3.4 Musiikin tekijän haastattelu	23
3.5 Tekijänoikeusjärjestön työntekijän haastattelu.....	24
3.6 Yhteenveto.....	24
4. Tulokset	26
5. Pohdintaa.....	30
5.1. Johtopäätökset.....	30
5.2 Tutkimuksen luotettavuus.....	30
5.3 Opinnäytetyöprosessin ja oman oppimisen arviointi	31
Lähteet.....	33
Liite.....	38
Liite 1. Haastattelurunko	38

1. Johdanto

Tässä opinnäytetyössä syvennytään tekoälyn vaikutukseen musiikin tekijänoikeuskäytäntöihin relevantteihin ja tietoperusteisiin lähteisiin ja näkökulmiin perustuen. Tekoälyn rooli, mahdollisuudet sekä riskit ovat keskeinen kiinnostuksen aihe sekä musiikin tuottajille että sen esittäjille.

Tutkimuksessa syvennytään tekoälyn keskinäisiin riippuvuuksiin musiikin tekijänoikeuksien kannalta ja pohditaan niiden vaikutusta eri sidosryhmiin, kuten musiikintekijöihin, artisteihin, tekijänoikeusjärjestöihin ja levy-yhtiöihin. Musiikin tekijänoikeuksista on käyty laajaa keskustelua ja aihetta on nostettu esiin lukuisissa medioissa eri puolilla maailmaa.

Tekoäly on noussut musiikin maailmassa mullistavaksi voimaksi. Kyky säveltää, analysoida ja jopa esittää musiikkia on avannut uusia mahdollisuuksia taiteilijoille, tuottajille ja harrastajille. Tekoäly musiikin maailmassa nähdään sekä uhkana ja että mahdollisuutena. (Suomen musiikkikustantajat ry 2023.)

Tekoälyn kehitys on ollut todella nopeaa ja monitahoista siten, että tähän liittyvällä lainsäädännöllä on ollut haasteellista pysyä ajan tasalla. Tekoälyteknologian sääntely on haasteellista ja kaikkien alan toimijoiden kannalta on imperatiivista saada aikaan selkeät pelisäännöt sekä juridiset rajoitteet sen käytölle. (Suomen musiikkikustantajat ry 2023.)

Tekijänoikeudet ovat oikeudellisia suojia, jotka myönnetään luovan työn tekijöille. Ne tarjoavat tekijöille oikeuden käyttää, julkaista ja jakaa omia teoksiaan sekä saada niistä taloudellista hyötyä. Tekijänoikeudet ovat voimassa rajoitetun ajan, joka yleensä kattaa tekijän koko eliniän ja useita vuosia siihen päälle. Voimassaoloaika vaihtelee maittain, mutta esimerkiksi Suomessa se on tekijän koko eliniän pituinen sekä 70 vuotta tämän jälkeen. Kyseisen ajan umpeuduttua tekijänoikeudet mitätöityvät ja niiden kohdetta, siis teosta/musiikkia voidaan käyttää vapaasti. (Tekijänoikeus.n.d.)

Tekijänoikeus astuu voimaan sen luomishetkellä teoksen tallennettua aineellisen muotoon, tarjoten näin ollen automaattisen suojan alkuperäiselle tekijälle. Toisin sanoen, kun uusi teos on valmistunut ja tämä on dokumentoitu ja tallennettu kirjallisesti, tekijällä on automaattinen tekijänoikeussuoja ilman erillistä tai uutta virallista rekisteröintiä. Teoksien rekisteröinti ei ole pakollista, se kuitenkin tarjoaa lisäoikeudellisia etuja tekijöille. (Tekijänoikeus opas: Musiikki.)

Tekijänoikeuden omistaja voi olla yksityinen henkilö, ryhmä tai organisaatio, täysin riippuen siitä kuka ja ketkä ovat teoksen luoneet. (Tekijänoikeus.n.d.)

Tässä opinnäytetyössä ja haastattelututkimuksissa käsitellään kysymyksiä ja herätellään ajatuksia siitä, missä tekoälyn rajat kulkevat perustuen voimassa olevaan lainsäädäntöön. Opinnäytetyö toteutuu tutkimustyyppisesti, jossa aihetta analysoidaan useammasta eri näkökulmasta. Kognitiivinen tavoite on luoda lukijalle laajempi ja kokonaisvaltainen käsitys aiheesta moninaisista näkökulmista katsoen.

Työ on tutkimuksellinen opinnäytetyö. Opinnäytetyö toteutetaan kvalitatiivisena tutkimuksena, jonka menetelmänä on henkilökohtaiset haastattelut. Lähteinä käytetään eri lähdeaineistoja, kuten verkkomateriaalia, sillä aihe on uusi ja kirjallisuutta vielä melko vähän tarjolla. Tavoitteena on tarjota lukijalle kartoitus aihepiirin nykytilasta, jotta lukija voi syventää ymmärrystään aiheesta.

1.1 Tutkimustyön haasteet

Tämä tutkimustyyppinen opinnäytetyö tuo mukanaan useita haasteita. Aiheen ollessa erittäin ajankohtainen, uutta tietoa on saatavilla jatkuvasti johtaen muuttuvaan ja labiiliin tietoympäristöön. Tekoälyn kehitys ja muutos on nopeaa. Nopea tahti aiheuttaa haasteita pysyä muutoksista ja kehityksestä ajan tasalla. Henkilökohtaisten haastattelujen tulokset ovat mahdollisimman objektiiviset ja niin subjektiiviset kuin haastateltu henkilö määrittelee.

Ensimmäinen ja ehkä vaikein haaste opinnäytetyön tekemisessä oli selkeiden ja merkityksellisten tutkimuskysymysten määrittely. Kysymysten tulee olla riittävän rajoittavia aihepiirin ollessa laaja. Aineiston kerääminen on haastavaa ja monimutkaista. Tietolähteitä on paljon ja niiden ajankohtaisuus voi muuttua hetkessä. Myös aineiston laatu ja luotettavuus tuottaa omat haasteensa. Eri tietolähteistä saatavilla olevat tiedot tulee analysoida ja ymmärtää keskenään riittävän kriittisesti, jotta niiden merkityksellisyys ja luotettavuus ovat riittävällä tasolla.

1.2 Tutkimustyön rakenne

Opinnäytetyön rakenteen kokoaminen oikein on tärkeä osa kokonaisuutta. Empiirisen eli raporttiosuus tulee olla selkeästi erotettavissa johdannosta ja teoriasta. (Drake & Salmi 2018.)

Kuva 1. Tutkimustyön rakenne

Johdanto-osiossa tutustetaan lukijat aiheeseen ja määritellään opinnäytetyön tavoitteet, pääkohdat ja mitä tarkalleen tutkitaan. (Drake & Salmi 2018.)

Tietoperusteissa osiossa kuvataan aihetta laajemmin ja määritellään aiheen tärkeimmät käsitteet tekijänoikeuksista yleisesti sekä musiikin tekijänoikeuksista erityisesti. Tässä osiossa perehdytään myös aiheen juridiikkaan eli voimassa olevaan tekijänoikeuksien lainsäädäntöön. (Drake & Salmi 2018.)

Menetelmä- ja aineisto-osio kuvaavat tutkimustyöhön valitun menetelmän sekä perustelun edelliseen. Viimeiseksi seuraavat tutkimustyön tulokset ja pohdintaa. Kerätty ja käytettävissä oleva tutkimusaineisto on jäsenneily ja perusteellisesti analysoitu, johtaen tekijän dokumentoituihin johtopäätöksiin. Tutkimustyön tulokset on koottu yhteen ja tekijän omat mietteet, näkökannat aiheesta sekä opinnäytetyön valmistelusta päättävät prosessin.

1.3 Tutkimusmenetelmä ja aineiston kerääminen

Tutkimusmenetelmä viittaa siihen, kuinka ja millaista aineistoa on kerätty opinnäytetyön valmistelussa. Tutkimuskysymysten perusteella tehdään valinta kyseiseen menetelmään. (Jyväskylän yliopisto Koppa 2020.) Tämä opinnäytetyö toteutettiin käyttäen kvalitatiivista, eli laadullista tutkimusmenetelmää, jossa hyödynnettiin henkilökohtaisia haastatteluita. Tutkimusaineistona toimi kolme erillistä haastattelutilannetta.

Laadullisen tutkimuksen aineiston hankinnassa käytetään metodeja, joiden kautta halutaan tuoda esille tutkimukseen osallistuvien omat näkökulmat ja mielipiteet aiheesta.

Tästä syystä tutkimukseen osallistujat valitaan tarkoituksenmukaisesti. Kun tutkimuksen aineistoa lähdetään käsittelemään, tulee ottaa huomioon jokaisen haastattelun ainutlaatuisuus, joka on luonteenomaista kvalitatiiviselle tutkimukselle. (Alasuutari 2011.)

Kvalitatiivisen aineiston suosiminen tarkoittaa sitä, että tutkimuksessa hyödynnetään konkreettisia aineistoja, kuten tekstejä, keskusteluja, haastatteluja, havainnointipäiväkirjoja, kuvia tai tiloja, joissa tietyt toiminnot tapahtuvat. (Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja.) Tähän opinnäytetyöhön liittyen ja käytettävissä olevaan, laajaan sekä nopeasti muuttuvaan aiheen tietokantaan perustuen on kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä todettu soveltuvimmaksi menetelmäksi.

Tiedonhankinta vaiheessa kerättiin lähdeaineistoa ja toteutettiin haastattelut. Haastattelut toteutettiin sähköisesti kyselyn kautta. Tämä tapa valikoitui tutkimustyöhön sopivimmaksi keinoksi sillä, se antoi haastatelluille henkilöille vapaamman muodon vastata tutkimuskysymyksiin. Tiedonhankinta vaiheen jälkeen siirryttiin kerätyn aineiston analysointi vaiheeseen.

Tämän tutkimustyön pääasiallisena lähteenä on käytetty saatavilla olevaa digitaalista tietoa eri koti- ja ulkomaisista lähteistä. Kyseiset lähteet ovat haastatteluja, blogeja tai muunlaisia mielipidekirjoituksia ja artikkeleita aiheesta. Tärkeimmät digitaaliset lähteet ovat olleet tekijänoikeusjärjestöiden verkkosivut (Gramex, Teosto), tekijänoikeus.fi, musiikin tekijöiden omat verkkosivut sekä Suomen kansallinen lainsäädäntö, jota on käytetty Finlex-tietopalvelun kautta.

Tutkimusmenetelmän tiedonhankinnassa on hyödynnetty e-kirjoja, jotka kuvaavat kvalitatiivisen tutkimusmetodin haastattelumuotoja, tapoja ja kuinka kyseistä ylipäättänsä toteutetaan.

2. Tekijänoikeudet

2.1 Musiikkialan kehitys

Tekoälyn osuus musiikin tuottamisessa on tulevaisuudessa väistämätöntä. Se ei ainoastaan vaikuta musiikin personointiin, kohdennukseen ja markkinointiin, vaan myös uudistaa musiikin luomistapaa ja prosessointia.

Tekoäly on vallankumouksellinen musiikkiteollisuudessa ja se muokkaa lähes kaikkia alan osatekijöitä aina musiikin luomisesta yleiseen kuuntelukokemukseen. Tekoäly tuo uusia haasteita ja herättää tärkeitä kysymyksiä, mutta se tarjoaa myös ennennäkemättömiä mahdollisuuksia taiteilijoille, musiikkiyrityksille sekä kuuntelijoille. Tekoälyn kehittyminen ja sen integroituminen musiikkiteollisuuteen ennakoit tulevaisuutta, jossa musiikki on helpompaa, monipuolisempaa ja kiinnostavampaa kuin koskaan ennen. (Mathias Hermansson 2023.)

Uuden musiikin löytäminen kuuntelijoille ei koskaan ole ollut helpompaa kuin nyt. Streaming-alustat kuten Spotify ja Apple Music käyttävät tekoälyalgoritmeja käyttäjätietojen analysointiin ja kuuntelutottumusten seuraamiseen, jotta he voivat tarjota personoituja soittolistoja sekä musiikkia käyttäjilleen. Nämä tekoälyalgoritmit auttavat käyttäjiä löytämään uusia artisteja ja kappaleita, joita he eivät olisi koskaan muuten löytäneet. (Emblem Technologies 2023.)

Tekoälypohjaiset analytiikkatyökalut ovat myös keskeisessä roolissa sillä ne tarjoavat musiikkiyrityksille sekä taiteilijoille alustoja tunnistaakseen parhaat julkaisuajat uusille kappaleille tai albumeille. Tämä varmistaa maksimaalisen näkyvyyden ja fanien sitouttamisen. Nämä tekoälypohjaiset analytiikkatyökalut keräävät tietoja kuuntelijan demografisista tiedoista, maantieteellisistä mieltymyksistä ja sitoutumismalleista, mikä auttaa levy-yhtiöitä ja artisteja räätälöimään markkinointistrategioitaan ja kiertueaikataulujaan. (Emblem Technologies 2023.)

Viime vuosina tekoäly musiikin parissa on ottanut suuria harppauksia ja se on ollut yksi merkittävimmistä puheenaiheista alan eri toimijoiden keskuudessa. Säveltäjät ja muusikot käyttävät nyt tekoälytyökaluja luodakseen jopa kokonaisia kappaleita alusta loppuun. Tästä esimerkkinä tekoälyohjattu ohjelmisto AIVA (Artificial Intelligence Virtual Artist). AIVA (Artificial Intelligence Virtual Artist) toimii siten, että se analysoi valtavia määriä musiikkidataa klassisista sävellyksistä nykyhitteihin, luoden datan avulla melodioita, sävellyksiä, harmonioita ja jopa kokonaisia kappaleita. (Sound tech Insider 2023.)

AIVA (Artificial Intelligence Virtual Artist) on sävellyksiä tekevä tekoäly, joka hyödyntää syvää oppimista ja neuroverkkoja analysoidakseen ja oppiakseen laajasta musiikkidatan tietokannasta. Tämä mahdollistaa alkuperäisten musiikkikappaleiden luomisen eri tyyleissä ja genreissä. AIVA on erilainen kuin moni muu tekoälytyökalu, sillä se keskittyy enimmäkseen musiikkiteoriaan. Yksinkertaistettuna tämä tarkoittaa musiikkimieltymyksen syöttämistä tekoälylle, joka luo tämän perusteella musiikkia. AIVA käyttää algoritmejaan säveltääkseen musiikkikappaleen perustuen syötteeseen. AIVA:ssa voi valita kappaleen nopeuden, tunnelman, genren sekä muut parametrit ainutlaatuisen ja alkuperäisen musiikkikappaleen luomiseen. (AIVA.)

AIVA tekoälyohjelma tarjoaa seuraavia palveluita ostajilleen:

Plan	Price	Key Features
Free, Forever	€0	<ul style="list-style-type: none"> No credit card required For beginners who want to use compositions for non-commercial use cases only, and don't mind giving credit to AIVA. Copyright owned by AIVA No monetization Credit must be given to AIVA 3 downloads per month Track durations up to 3 minutes Download MP3 & MIDI formats
Standard Annually	€11 / month + VAT	<ul style="list-style-type: none"> Recommended for content creators who want to monetize compositions only on Youtube, Twitch, Tik Tok and Instagram. Copyright owned by AIVA Limited monetization No need to credit AIVA 15 downloads per month Track durations up to 5 minutes Download MP3 & MIDI formats
Pro Annually	€33 / month + VAT	<ul style="list-style-type: none"> Recommended for creators who want to own the copyright of their compositions, and monetize without restrictions. Copyright owned by YOU Full monetization No need to credit AIVA 300 downloads per month Durations up to 5 mins 30 secs Download ALL file formats Export high quality WAV files

Kuva 2. AIVA Tekoälyohjelma käyttäjä vaihtoehdot eriteltynä

Kuvassa 2 on esitetty AIVA AI Music – palvelun kolme erilaista tilausvaihtoehtoa. Kalleimmassa ja laajimmassa vaihtoehdossa mainitaan, että käyttäjä saa omistusoikeuden tekijänoikeuksiin. Se viittaa siihen, että käyttäjillä, jotka valitsevat ”Pro”- tason, on kattavimmat oikeudet tekoälyn luomaan musiikkiin. Tähän sisältyy mahdollisuus käyttää, jakaa ja mahdollisesti ansaita rahaa musiikilla ilman lisärajoituksia AIVA:lta. Muissa vaihtoehdoissa käyttäjä ei saa omistusoikeutta tekijänoikeuksiin. Ilmaisisessa vaihtoehdossa käyttäjälle tarjonta on suppeampi, kuten esimerkiksi 3 latausta kuukaudessa kappaleiden keston ollessa maksimissaan 3 minuuttia. Standardi-vaihtoehdossa käyttäjille tarjotaan taas 15 latausta per kuukausi sekä 5 minuutin mittaisia kappaleita. (AIVA.)

2.2 Keskeiset käsitteet

Mikä on tekoälymusiikki ja miten se tuotetaan

Tekoälyn luoma musiikki tehdään käyttämällä koneoppimismalleja, jotka pystyvät analysoimaan suuria musiikkikokoelmia ja luomaan alkuperäisiä teoksia itsenäisesti, ilman ihmisten edesauttamista. Tekoälyn tuottamaa musiikkia on käytetty monissa eri sovelluksissa kuten esimerkiksi videoiden taustamusiikkina, videopeleissä tai jopa live-esityksissä. Tekoäly pystyy tuottamaan monenlaisia musiikkityylejä ja tämä on kiistanalainen aihe, sillä tekoäly on riippuvainen sitä auttavista koneista. (Legismusic 2023.)

Tämän hetkiset tekijänoikeuslait ja rajoitukset

Voimassa olevan tekijänoikeuslain tarkoituksena on suojella luovan työn tekijöiden immateriaalioikeuksia ja varmistaa, että he saavat tunnustusta ja korvausta työstään. (Tekijänoikeuslaki 8.7.1961/404.) Lain soveltaminen tekoälyllä tuotettuun musiikkiin on kuitenkin haastavaa. Nykyiset tekijänoikeuslait suojaavat ihmisten luomaa musiikkia, mutta ne eivät tarjoa riittävää suojaa tekoälyn tuottamalle musiikille. Keskustelua on käyty myös siitä, ansaitseeko tekoälyllä tuotettu musiikki ylipäättään tekijänoikeussuojaa, koska tekoälyjärjestelmät tuottavat musiikkia ilman ihmisten kädenjälkiä. Kyseisten epäselvyyksien vuoksi tekijänoikeuslakia on haasteellista tällä hetkellä soveltaa tekoälyn tuottamaan musiikkiin. (Legismusic 2023.)

Kansainvälisiä näkökulmia tekoälymusiikkiin ja tekijänoikeuksiin

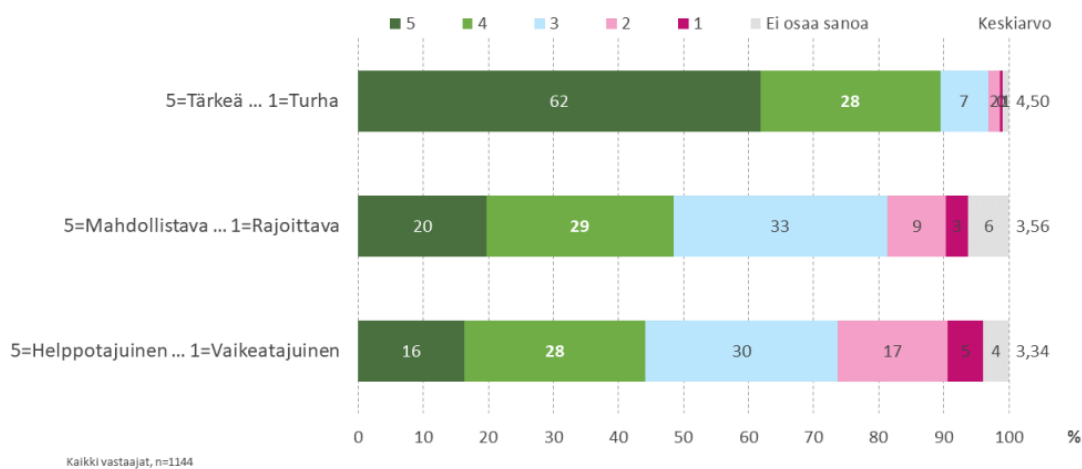
Monissa maissa käydään keskustelua siitä, kuuluuko tekoälyllä tuotettu musiikki suojata tekijänoikeuslain piiriin kuuluvana. Osa maista on ottanut askeleen suuntaan, jossa tekoälyllä tuotettu musiikki toimii tekijänoikeuslain alla, kun taas toiset maat odottavat maailmanlaajuisia yhteisymmärrystä aiheesta. Esimerkiksi Yhdysvalloissa tekijänoikeusvirasto on ilmoittanut, että se rekisteröi koneen tai tekoälyn avulla tuotetun musiikin luomia teoksia. Toisaalta taas Euroopan Unioni on omaksunut toisenlaisen lähestymistavan ja todennut, että tekoälyn luomat teokset voivat saada tekijänoikeussuojan vain, jos ne ovat riittävän omanperäisiä. (Legismusic 2023.)

2.3 Tekijänoikeus teoria ja käsitteet

2.3.1 Tekijänoikeudet

Musiikin tekijänoikeudella tarkoitetaan sitä, että musiikin luoja tai säveltäjä omistaa oikeudet kyseiseen musiikkiteokseen. Näitä oikeuksia suojellaan tekijänoikeuslailla. Tekijänoikeus musiikissa tarjoaa luojalle useita oikeuksia ja mahdollisuuksia säädellä musiikin käyttöä, kopioimista ja hyödyntämistä (Gramex n.d.). Toisaalta tekijänoikeus ei tarjoa suojaa teoksen sisältämille tiedoille, ideoille, aiheille tai rakenteille, joten ne ovat avoimia kaikkien käytettäviksi. Tekijänoikeus ei siis mahdollista yksinoikeutta kirjoittaa esimerkiksi tietystä aiheesta tai tietyistä tiedoista. (Tekijänoikeus.n.d.)

Mitä mieltä on tekijänoikeuksista

Kuva 3. Tutkimus tekijänoikeusbarometri 2021 ”Suomalaisten suhtautuminen tekijänoikeuksiin”

Kuvassa 3 on esitetty vuona 2021 tehty tutkimus, jonka mukaan noin 90% suomalaisista pitää tekijänoikeuksia tärkeänä asiana. Sama tutkimus suoritettiin 2022, jonka mukaan suhtautuminen heikentyi hieman vuodesta 2021. (Teosto 2022.)

Tekijänoikeus koostuu joukosta oikeuksia, jotka ovat luonteeltaan joko taloudellisia tai moraalisia. Taloudelliset oikeudet antavat tekijälle vallan päättää yksinoikeudella tietyistä teokseensa liittyvistä toiminnoista. Toisin sanoen, tekijä määrää yksin, miten hänen teoksia saadaan käyttää tietyissä tilanteissa. (Haarman 2014.)

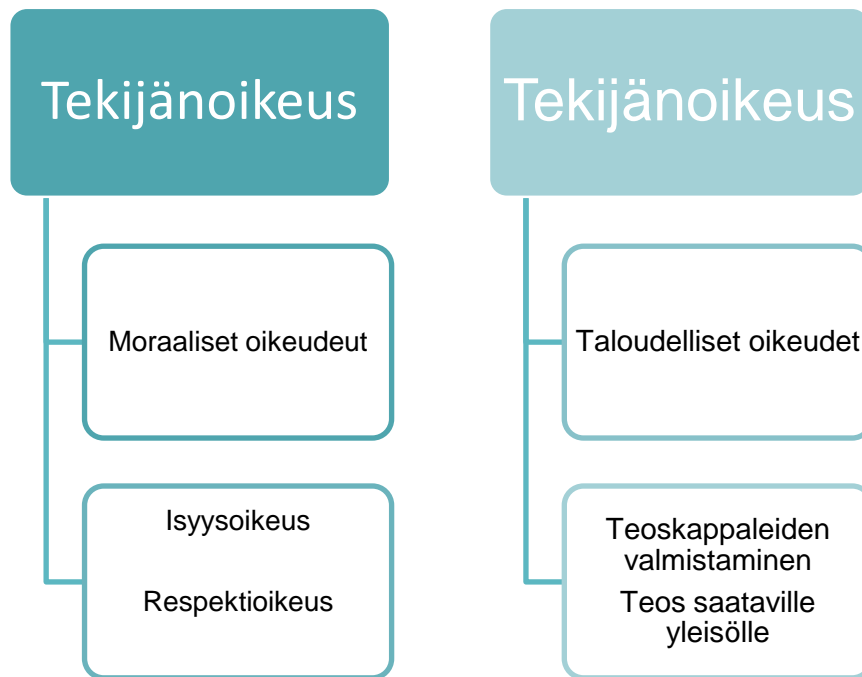
Tekijänoikeuslain 1 luvun 2 § mukaan tekijänoikeus tuottaa, jäljempänä säädetyin rajoituksin, yksinomaisen oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin, muuttamattomana tai muutettuna, käänöksenä tai muunnelmana, toisessa kirjallisuus- tai taidelajissa taikka toista tekotapaa käyttäen. (Tekijänoikeuslaki 8.7.1961/404 1 Luku §2.)

Tekijänoikeuksia säännellään myös kansainvälisesti. Musiikkialalla on solmittu lukuisia kansainvälisiä sopimuksia, jotka laajentavat suojaa myös muiden sopimusvaltioiden musiikkituotoksille sekä muille suojan piiriin kuuluville teoksille. Bernin sopimuksessa on esimerkiksi vahvistettu tekijänoikeuden peruseriaatteet, kun taas Rooman sopimuksessa on sovittu esiintyvien taitelijoiden, lähettäjäyrytysten ja tuottajien lähioikeuksista. (Tekijänoikeuden loukkaukset 2006.)

Musiikin tekijänoikeus ei rajoitu pelkästään säveltäjiin, vaan se koskee myös sanoittajia, sovittajia ja esittäjiä. Heillä voi olla erilaisia oikeuksia ja korvauksia musiikin käyttöön liittyen riippuen siitä, millainen rooli heillä on ollut kappaleen luomisessa ja esittämisessä. Tekijänoikeuslainsäädäntö vaihtelee eri maiden välillä. Tämä voi aiheuttaa monimutkaisia tilanteita musiikin tekijänoikeuksiin liittyen, kun mukana kappaleen tekemisessä on ollut mukana useita eri tekijöitä eri maista. Musiikkiteollisuus käyttääkin usein lisenssisopimuksia ja tekijänoikeusjärjestöjä varmistaakseen, että kaikki asianosaiset saavat oikeudenmukaiset korvaukset ja, että oikeuksia hallinnoidaan asianmukaisesti. (Gramex n.d.)

Tekijänoikeuden säännöt ovat erittäin selvät. Teos on luovan työn tulos ja tekijänsä omaa omaisuutta. Tekijällä on omiin luomiin teoksiin moraalisia sekä että taloudellisia oikeuksia. (Gramex n.d.).

Moraaliset oikeudet pyrkivät suojelemaan tekijän henkilökohtaisia intressejä. Moraalisten oikeuksien tärkeimmät tekijät jaetaan kahteen ja ne ovat isyysoikeus ja respektioikeus. Moraalisen oikeuden piiriin kuuluu myös katumisoikeus, jota ei erikseen säännellä tekijänoikeuslaissa. Isyysoikeus tarkoittaa sitä, että tekijälle on oikeus tulla mainituksi, jos hänen teosta käytetään. (Haarmann 2014.)

Kuva 4. Tekijänoikeuksien moraaliset ja taloudelliset oikeudet

Moraaliset oikeudet kieltävät muuntelemasta, plagioimasta ja väärentämästä sekä ottamasta toisen tekijän teosta omiin nimiin. Taloudelliset oikeudet turvaavat teoksen tekijän, esittäjän ja teoksen luomisen osallistuneiden henkilöiden (tuottajien) oikeuksia. Teosta ei saa käyttää, esittää tai levittää yleisön saataviin. Teoksesta ei saa luoda uusia versioita ilman, että siitä on sovittu edellä mainittujen tahojen kanssa. (Gramex n.d.)

2.3.2 Lähioikeudet

Lähioikeudet ovat tekijänoikeutta lähellä olevia oikeuksia. Niiden tehtävänä on suojata luovan työn aineistoja, jotka eivät saa suoraa suojaa tekijänoikeuksista. Lähioikeudet suojaavat esittävien taiteilijoiden ja kuvatallenteiden tuottajien työtä sekä teoskynnystä ylittämättömiä valokuvia. (Tekijänoikeus.n.d.)

Lähioikeudet saavat muun muassa:

Esittävät taiteilijat (Tekijänoikeuden lähioikeudet 14.10.2005/821 luku 5 45§)

Äänitallenteen tuottajat (Tekijänoikeuden lähioikeudet 14.10.2005/821 luku 5 46§)

Kuvatallenteen tuottajat (Tekijänoikeuden lähioikeudet 14.10.2005/821 luku 5 46 a§)

Radio- ja televisioyrietykset (Tekijänoikeuden lähioikeudet 14.10.2005/821 luku 5 48§)

Luettelon ja tietokannan valmistaja (Tekijänoikeuden lähioikeudet 14.10.2005/821 luku 5 49§)

Valokuvaajat (Tekijänoikeuden lähioikeudet 14.10.2005/821 luku 5 49a§)

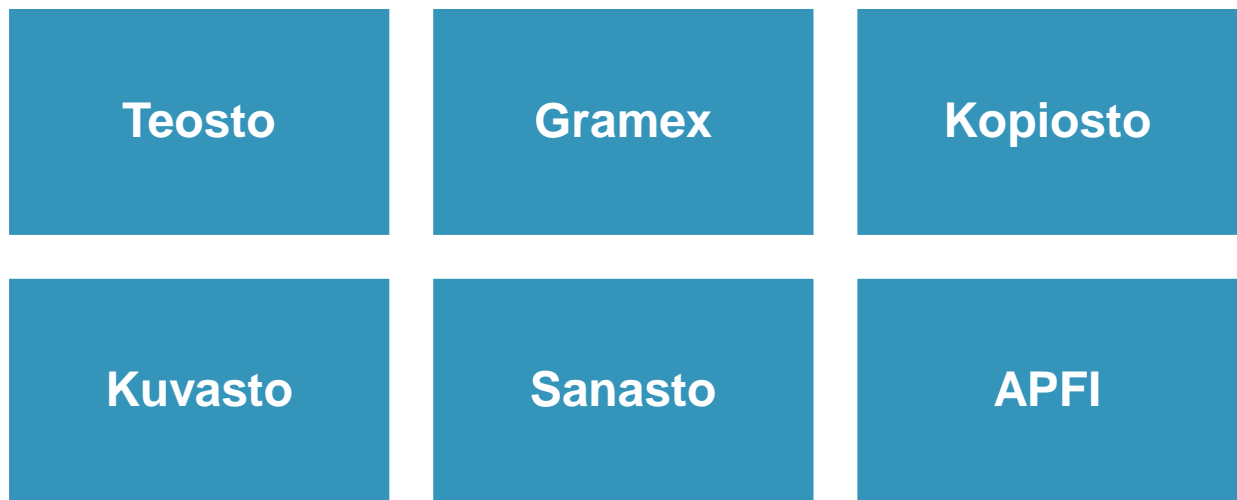
Kuva 5. Tekijänoikeussuojan pituus (Kopiraattilan)

Kuvassa 5 on esitetty tekijänoikeussuojan pituudet. Lähioikeuksien suoja-aika on 70 vuotta tai 50 vuotta julkaisuvuoden, esitys tai tallennusvuoden päättymisestä. ETA- alueelta peräisin olevien teosten suoja-aika on tekijän koko eliniän mittainen ja 70 vuotta kuolinvuoden päättymisestä. (Tekijänoikeus.n.d.)

2.3.3 Tekijänoikeusjärjestöt ja heidän tehtävät

Tekijänoikeusjärjestöt ovat perustettu tukemaan tekijöitä ja taiteilijoita suojelemalla ja hoitamalla heidän luovia oikeuksiaan ja varmistamalla, että he saavat reilun korvauksen teostensa käytöstä. Nämä järjestöt toimivat eri aloilla luojien ja teosten käyttäjien välisenä yhteyssiltana, helpottaen lupien myöntämistä ja korvausten sopimista. (Tekijänoikeus n.d.)

Suomessa toimii 6 tekijänoikeusjärjestöä APFI, Gramex, Kopiosto, Kuvasto, Sanasto ja Teosto, jotka yhdessä edustavat yli 90 000 kotimaista sekä lukuisia ulkomaisia korvauksensaajia. Nämä järjestöt toimivat korvauksensaajien puolesta ja päätösvalta niissä on korvauksensaajia edustavilla jäsenillä. Suomen tekijänoikeusjärjestöt keräävät vuosittain noin 80 miljoonaa euroa korvauksia. Kun hallinnolliset kulut on vähennetty, tämä summa jaetaan edustettujen oikeudenhaltijoiden kesken ja käytetään myös kotimaisen kulttuurin tukemiseen. Yleensä järjestöt jakavat liki yhdeksän kymmenesosaa kerätyistä korvauksista edelleen oikeudenhaltijoille. (Tekijänoikeus n.d.)

Kuva 6. Tekijänoikeusjärjestöt Suomessa

Teosto ry on järjestö, joka toimii säveltäjien, sanoittajien, sovittajien ja musiikin kustantajien tekijänoikeuksien puolesta. Järjestö edustaa noin 30 000 kotimaista ja lähes 3 miljoonaa ulkomaista musiikin tekijää ja kustantajaa. (Tekijänoikeus.n.d.)

Gramex huolehtii äänitteillä esiintyvien taitelijoiden eli laulajien ja muusikoiden oikeuksista. Heidän tehtävänä on kerätä tekijänoikeuskorvauksia ja myöntää lain edellyttämiä lupia musiikin käyttöön. (Tekijänoikeus.n.d.)

Kopiosto on yhteinen tekijänoikeusjärjestö tekijöille, kustantajille ja esittäville taiteilijoille Suomessa. Se on voittoa tavoittelematon organisaatio, jonka tehtäviin kuuluu myöntää luvat teosten käyttöön ja jakaa kerätyt maksut teosten tekijöille tai heidän edustajilleen. (Tekijänoikeus.n.d.)

Sanasto on kirjallisuuden tekijänoikeusjärjestö, joka toimii edustaen tuhansia suomalaisia kirjallisuuden tekijöitä, kuten kaunokirjailijoita, tietokirjailijoita, oppikirjailijoita, runoilijoita, kääntäjiä, toimittajia ja muita kirjallisuuden käyttäjiä. Järjestön tehtävä on suojella ja edistää kirjailijoiden oikeuksia. (Tekijänoikeus.n.d.)

APFI ry on av-tuotantoyhtiöiden edunvalvonta- ja tekijänoikeusyhdistys. Yhdistys sai alkunsa vuonna 2018, kun Tuotus ry, Elokuvatuottajat ry, SATU ry ja Audiovisual Finland ry yhdistivät toimintansa. (Tekijänoikeus.n.d.)

Kuvasto ry on visuaalisen alan taiteilijoiden tekijänoikeusyhdistys, joka edustaa Suomessa noin 2800 kotimaista sekä noin 100 000 ulkomaista kuvataiteilijaa. (Tekijänoikeus.n.d.)

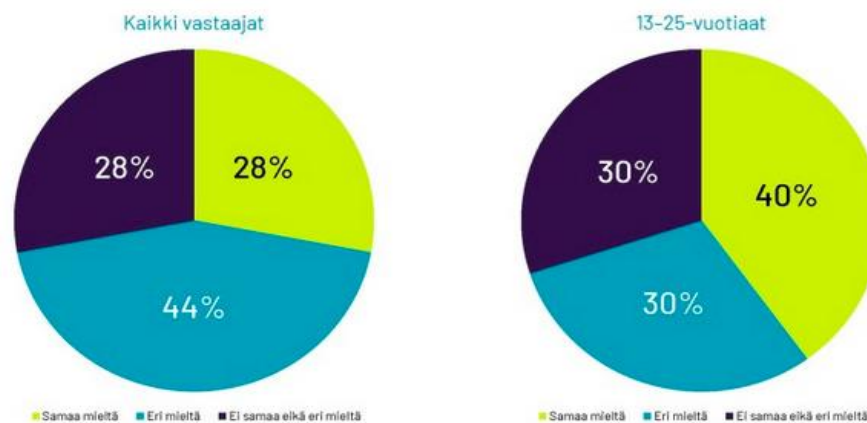
2.3.4 Tekijänoikeus ja tekoäly

Tekoälyteknologian avulla tuotetaan monenlaista sisältöä, kuten musiikkia, kirjallisuutta sekä kuvataidetta. Tämän tyyppisiä sisältöjä ja teoksia suojelee tekijänoikeus. Tekijänoikeuslain tehtävänä on suojata tekijöiden oikeuksia ja säädellä, miten heidän luomiaan teoksia ja töitä voidaan käyttää. Tekijänoikeuslaki antaa tekijöille yksinoikeuden käyttää sekä kopioida omia töitään ja estää muita käyttämästä niitä luvatta. (Softia n.d.)

Tekoälyn käyttö lisää epävarmuutta siitä, kuka omistaa tekoälysovellusten tuottaman sisällön. Onko esimerkiksi omistaja tekoälysovelluksen kehittäjä vai henkilö, joka käytti tekoälyohjelmaa sisällön luomiseen vai itse tekoäly. Ei ole olemassa yksiselitteistä vastausta ja se laittaa pohtimaan omistusoikeuden rajapintoja tekoälyn luoman sisällön osalta. (Softia n.d.)

Tekijänoikeus ja tekoälyn tuottaman sisällön ydinkysymys on, kuka omistaa tekijänoikeudet tekoälyllä tuotettuun sisältöön. Nämä kaksi tekijää, tekijänoikeus ja tekoäly, ovat monimutkainen yhdistelmä. Tässä yhteydessä esiintyy paljon kysymyksiä, jotka vaativat huolellista oikeudellista tarkastelua. (Softia n.d.)

Tekoälyn lisääntyvä käyttö on minulle asiana jokseenkin yhdentekevää, niin kauan kuin musiikki on hyvää.

Mielipiteet jakautuvat varsin tasan. Nuorimmissa ikäryhmissä tekoälyn kasvava apuvälinerooli saa ymmärretään useammin.

Kuva 7. Mieli-pide kysely tekoälyn käytöstä musiikin teossa. (Teosto n.d.)

Kuvassa 7 näkyvät tiedot perustuvat 2023 tehtyyn tutkimukseen, josta on kysytty mielipidettä tekoälyn lisäämisestä musiikin teossa. Alle 30 prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että kunhan musiikki on hyvää, on yhdentekevää, onko se tuotettu tekoälyn avulla vai ei. Tutkimuksen on suorittanut tekijänoikeusjärjestö Teosto.

2.4 Tekijänoikeuksien lainsäädäntö

2.4.1 Tekijänoikeuslain uudistus

Tekijänoikeuslakia muutettiin lailla 263/2023 (Laki tekijänoikeus muuttamisesta 263/2023.) EU:n tekijänoikeusdirektiivin ja verkkolähetysdirektiivin toimeenpanemiseksi. Säädetty tekijänoikeuslain muutokset astuivat voimaan 3.4.2023. Kyse on merkittävistä muutoksista. (Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry n.d.)

Uudistuksen myötä vanhentunut tekijänoikeuslaki päivitettiin nykyaikaan. Tämä lainmuutos oli valmisteluprosessissa Suomessa vuodesta 2019 lähtien ja muutokset astuivat voimaan 3.4.2023. Lain päivityksessä tehtiin monia merkittäviä muutoksia, jotka modernisoivat tekijänoikeuslainsäädäntöä. (Teosto n.d.). Lakiin tehtyjen muutoksien tavoitteena on parantaa tekijöiden, kustantajien sekä esiintyvien taiteilijoiden asemaa. Uusien direktiivien keskeisinä tavoitteina on nostaa luovan alan tekijöiden asemaa sekä päivittää lainsäädäntö vastaamaan digitaalisen yhteiskunnan nykyvaatimuksia. Tavoitteena on saavuttaa yhdenmukaisuutta lainsäädännön välillä EU-maiden kesken. (Kopiosto 2023.)

Tällä hetkellä maailmassa ei ole yhtenäistä kansainvälistä tekijänoikeuslakia. Jokaisella maalla on oma tekijänoikeuslainsäädäntönsä. Suomen nykyisen tekijänoikeusjärjestelmän periaate on, että luovia teoksia voi tuottaa ainoastaan luonnollinen henkilö, jonka teos tulee olla omaperäinen. (Milla Åman Kyyrö 2023.)

2.4.2 Tekoälyn ja tekijänoikeuksien pohdintaa

Tekijänoikeus ja omistusoikeus

Tekijänoikeuslaki suojaa pääasiassa musiikin tekijää. Toisaalta nykyisen lainsäädännön puitteissa tekoälyn tuottama musiikki saattaa jättää epäselväksi todellisen omistajan (tekoäly tai sen käyttäjä).

Alkuperäisyys

Tekijänoikeuslaki edellyttää (selkeä, uudistettu ja globaali lainsäädäntö ei ole tällä hetkellä käytettävissä), että teos täyttää voimassa olevat juridiset vaatimukset, jotta se täyttää

tekijänoikeuslain tarjoaman suojan. Tekoälyjärjestelmät luovat musiikkia analysoimalla olemassa olevia teoksia ja luomalla uutta musiikkia tämän analyysin perusteella. Olennaista on pystyä määrittämään, onko tämä prosessi "alkuperäinen" sanan juridisessä mielessä.

Julkinen käyttöoikeus ja oikeudenmukainen käyttö

Jos tekoälyjärjestelmä tuottaa uuden kappaleen uudelleenmiksaamalla sekä käyttämällä olemassa olevia teoksia, jotka ovat vapaasti käytettävissä tai tekijänoikeudella suojattuja, syntyy kysymys, onko tämä kohtuullista käyttöä vai loukkausta.

2.4.3 Boomy tapaus

Boomy on palvelu, joka auttaa käyttäjiä julkaisemaan tekoälyllä luotua musiikkia suoratoistopalveluihin, kuten Apple Music ja Spotify. He keräävät osuuden rojalituloista. Boomn mukaan sen käyttäjät ovat luoneet yli 14 miljoonaa kappaletta, mikä vastaisi 13,83% kaikesta maailman äänitetystä musiikista. Boomyn kautta julkaistu ja luotu musiikki poistettiin suoratoistopalveluista lopulta epäiltyjen keinotekoisien suoratoistojen vuoksi, mikä tarkoittaa sitä, että bottien avulla toimivat kuluttajat lisäävät kappaleiden suoratoistomääriä ja yleisötilastoja. (Forbes 2023.)

Spotify poisti 7% Boomy-nimellä toimivan tekoälyn luoman musiikkipalvelun kappaleista sen jälkeen, kun Universal Music Group syytti Boomya bottien käytöstä suoratoistolukujen kasvattamiseksi. (Forbes 2023.)

Artikkelissa (Forbes 2023) käsitellään äskettäistä kiistaa, jonka tekoälyn luoma musiikki on tuonut mukanaan siten, että ohjelmistoja käytetään luomaan kappaleita tunnettujen artistien äänillä (Forbes 9.5.2023). Yksi esimerkki on TikTok-käyttäjän tekemä 'alkuperäinen kappale' nimeltä "Heart on my Sleeve", joka sisälsi tunnetut artistit: the Weekndin ja Draken. Kappale levisi viraaliksi, keräten miljoonia kuunteluita ennen kuin alustat kuten Spotify, Apple Music, YouTube ja TikTok poistivat sen.

Musiikki- ja levy-yhtiöt ryhtyvät jatkuvasti toimiin rikkomistapauksia vastaan. Eräs maailman suurimmista musiikkiyhtiöistä, Universal Music Group, lähetti kirjeen eri suoratoistopalveluille pyytäen estämään tekoälyohjelmistojen käytön alustoillaan "kouluttaakseen generaattorittaan tekoälyä". Luonnollisesti tekoälyn musiikin oikeudellinen puoli on edelleen epäselvä, koska se on uusi osatekijä musiikkiteollisuudessa.

Tietyt maat ovat kuitenkin jo määritelleet ohjeita tämän suhteen esim. Yhdysvaltain tekijänoikeusvirasto on julkaissut ohjeita siitä, miten luojat voivat rekisteröidä tekoälyn luoman musiikin sekä muita tekoälyn luomia taiteilmaisuja. (Forbes 2023.)

Esimerkiksi DJ David Guetta on tuottanut EDM-kappaleen, jossa kuullaan räppäri Eminemin ääntä. Toisena ääripäänä artisti Grimes on ilmoittanut, että hän antaa kenen tahansa käyttää tekoälyä musiikin tuottamiseen hänen äänellään, edellyttäen, että hän saa 50% rojalituloista. (Forbes 2023.)

3. Kvalitatiivinen haastattelututkimus

3.1 Haastatteluiden taustaa ja valinnat

Haastatteluvaiheeseen seulottiin alan asiantuntijoita, joiden mielipidettä aiheeseen pidetään tärkeänä ja relevanttina lähteenä. Tästä johtuen opinnäytetyössä tuodaan keskeisesti esille asiantuntijoiden mielipiteitä eri näkökulmista.

Haastatellut kolme henkilöä edustavat alan eri osa-alueita: levy-yhtiöitä, tuottajia, artisteja sekä tekijänoikeusjärjestöä. Kaikille vastaajille lähetettiin sähköpostitse haastattelukysymykset sekä suostumuslomake.

Tähän haastattelumuotoon valittiin strukturoitu metodi. Vastaajalle on laadittu etukäteen haastattelukysymykset, mutta vastauksissa he voivat vapaasti vastata ja jopa kertoa jotakin uutta tai lisätä itse uuden lisäkysymyksen, johon he myös vastaavat. Tavoitteena haastatteluissa oli nimenomaan tuoda esille eri näkökulmia aiheesta ja antaa vastaajien kertoa heidän todellinen, henkilökohtainen mielipiteensä ja tarkentaa heidän kokemuksiaan aiheesta.

Perustelut haastateltavien henkilöiden valintaan olivat moninaiset. Ensinnäkin, kyseisillä henkilöillä tulee olla laaja tietämys ja syvälinen asiantuntemus kyseisestä tutkimusaiheesta. Heidän kokemuksensa ja näkemyksensä tulee liittyä suoraan opinnäytetyöni tutkimuskysymyksiin ja tavoitteisiin.

Toiseksi, haastatteluun osallistuneet tuovat opinnäytetyöhöni arvokkaan laadullisen ulottuvuuden, jota ei voi saavuttaa pelkästään tilastollisten tietojen tai toissijaisten lähteiden avulla. Heidän henkilökohtaiset näkemyksensä ja pohdintansa rikastuttavat tutkimusta ja tarjoavat entistä syvempää ymmärrystä aiheesta.

3.2 Tutkimuksen toteutustapa

Haastattelut tarjoavat ainutlaatuisen tilaisuuden kerätä pääasiallista ja vallitsevaa tietoa tietoja sekä omia tuntemuksia aiheesta. Tämän lisäksi haastattelut antavat tutkimukselle henkilökohtaisen ja inhimillisen ulottuvuuden, jota pelkät toissijaiset lähteet eivät voi tarjota. Haastatteluiden funktio on tutkia aihetta sen eri näkökulmista. Haastattelumetodi on hyvin joustava menetelmä ja tästä syystä se sopii moniin erilaisiin tutkimustarkoituksiin. (Hirsjärvi & Hurme.)

Haastattelevien henkilöiden valinta on ratkaisevan tärkeää, kun lähtee tutkimaan aihetta, josta on vähän kirjallisuutta ja faktatietoa saatavilla. Haastateltavien henkilöiden oikea ja monipuolinen valinta tarjoaa kattavamman käsityksen aiheesta. Haastattelua tekevän henkilön tehtävänä on välittää kuva haastateltavan ajatuksista, käsityksestä, kokemuksista ja tunteista aiheeseen. (Hirsjärvi & Hurme.)

Kun haastateltavien henkilöiden valintaprosessi on viety loppuun, siirrytään seuraavaan vaiheeseen, joka on itse haastattelun suunnittelu. Strukturoitu, puolistrukturoitu tai strukturoimaton haastattelutyyppi riippuu tutkimuksen tavoitteesta. Strukturoituihin haastatteluihin liittyy ennalta määrättyjä kysymyksiä, puolistrukturoituihin haastatteluihin lisätään joustavuutta ja strukturoimattomat haastattelut toteutetaan avoimina keskusteluina. Opinnäytetyön lähestymistavan valinta siten, että se parhaiten korreloi tutkimustavoitteita, on ensisijaisen tärkeää. (Enago media 2023.)

Tutkimukseen valittiin strukturoitu haastattelumuoto. Kysymykset on jäsennelty ja laadittu valmiiksi ja edeten samassa järjestyksessä kaikille vastaajille. Tämä haastattelumuoto tarjoaa käytännöllisen tavan suorittaa haastattelut useiden henkilöiden kanssa sekä mahdollistaa tulosten tehokkaan analysoinnin

Hyvin harkittujen kysymysten laatiminen on tärkeä osa haastattelua. Kysymysten tulee olla selkeitä. Kysymysjärjestyksen on oltava looginen, jotta keskustelu voi edetä luontaisesti ja vastaajan on helppo jatkaa kysymyksestä toiseen. Seuraavassa vaiheessa on aika analysoida ja vertailla vastausten sisältöä. Vastaukset on hyvä kerätä yhteen tiedostoon, joka sallii vastausten vertailun keskenään tuoden esille vastausten samankaltaisuudet ja erot.

Seuraavissa kolmessa kappaleissa haastattelut käsitellään jokaisen haastellun kohdalta erikseen, koska haastateltavat edustavat eri alan tahoja. Lopuksi yhteenvetona analysoidaan haastattelut teemoittain pohtien mitkä keskeiset teemat nousivat esille, tutkitaan samankaltaisuuksia, määritellään merkittävimmät erot haastattaneiden kesken, mitkä olivat yhdistävät tekijät ja lopuksi päätellään, onko tulevaisuuskuva sama vai erilainen haastateltavien kesken. (Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.)

3.3 Musiikkialan monitoimijan haastattelu

Haastateltava I on henkilö, jolla on monipuolinen rooli musiikkialalla. Hän toimii levy-yhtiön toimitusjohtajana, musiikin kirjoittajana, säveltäjänä sekä musiikin tuottajana.

Hän uskoo, että tekoälyllä tulee olemaan merkittävä vaikutus koko maailmaan, ei pelkästään musiikkialaan. "Tekoälyllä on jo ollut ja tulee olemaan vaikutusta musiikkiin sen tekemisessä, tuottamisessa ja markkinoinnissa", hän sanoo. Hän on innoissaan tekoälystä ja uskoo, että sitä voidaan käyttää luomaan uusia ulottuvuuksia rajattomilla mahdollisuuksilla. "Levy-yhtiöiden ja markkinointiyriyten näkökulmasta tekoälyllä on jo tänä päivänä merkittävä rooli musiikkialalla, koska se pystyy havaitsemaan trendejä valtavissa tietomäärissä, joihin ihmiset eivät pysty. Tämä mahdollistaa artisteille ja levy-yhtiöille sen, että he tietävät, mitkä kappaleet sisältävät niitä elementtejä ja perusasioita, joiden avulla voisi teoriassa olla parhaat mahdollisuudet kaupallisen näkyvyyden saavuttamiseen."

Yleisesti musiikkiala epäilee, että tekoälyllä luotu musiikki saattaisi syrjäyttää ihmisten tekemän musiikin. Haastateltava I. toteaa tähän seuraavasti: "Mielestäni tekoälyä voidaan käyttää ihmisen luovuuden tehostamiseen. Tekoälyn luomat melodiat tai sanat voivat antaa luojalle kipinän tai inspiraation seuraavaa kappaletta varten", hän sanoo. "Tekoäly voisi olla työkalu kuten muutkin, joita meillä on ollut menneisyydessä. Jossain vaiheessa kappaleen luomisprosessissa tekijät istuvat alas ja tutkivat muita kappaleita löytääkseen vertailupisteen. He voivat pitää jostakin bassosoundista, tietyistä sointukuluista tai jopa Spotifyn Top 50 -kappaleen efekteistä. Nyt tekoälyllä luodun musiikin myötä he saattavat pitää tietyistä melodioista, joita tekoäly musiikkigeneraattori luo, ja tämä puolestaan saa luovuuden virtaamaan."

Kaiken kaikkiaan hän uskoo, että tekoälyllä on positiivinen vaikutus koko musiikkialaan. "Tekoälyn käytöllä musiikkiteollisuudessa on monia positiivisia vaikutuksia. Mielestäni tärkeimmät näkökohdat ovat artistien auttaminen löytämään yleisönsä ja tarkemmin kohdistamaan musiikin markkinointiponnistelut. Se voi auttaa havaitsemaan tekijänoikeusrikkomuksia ja piratismia tehokkaammin. Se voi myös avustaa itse musiikin luomisessa", hän toteaa. Hän kuitenkin lisää, että musiikin kuluttamistapa on muuttunut merkittävästi vuosien varrella, ja nyt kohtaamme uuden haasteen. "Tarvitaan kiireellisesti uusia tekijänoikeuslakeja ja sääntöjä auttamaan musiikkialaa selviytymään ja menestymään. Olemme ikään kuin harmaalla alueella, kun on kyse tekoälyllä luodusta musiikista." Hän uskoo, että teollisuus tarvitsee uusia ja parempia työkaluja auttamaan hallitsemaan tekoälyllä luodun sisällön tulvaa ja uskoo, että tekoäly on avain näiden työkalujen luomiseen.

Vaikka hän suhtautuu myönteisesti tekoälyyn, hänellä on myös paljon kysymyksiä ja epävarmuuksia. "Mielestäni menehtyneen artistin äänen käyttö on epäeettistä. Lisäksi tällaisten levyjen rahastaminen herättää minussa eettisen huolen. Toinen merkittävä kysymys on, kuka omistaa täysin tekoälyllä luodun kappaleen oikeudet". Hän muistuttaa erittäin tärkeästä näkökohdastaan sanoessaan: "Kaikkein tärkeintä on, että musiikkiteollisuuden on pysyttävä uskollisena itselleen eikä saa antaa tekoälyteknologian riistää sitä aitoutta, johon tämä koko ala on rakennettu.

Haastateltava I toteaa tämän kysymyksen olevan vastattava yksiselitteisesti eikä hänellä ole selkeää vastausta. "Minulla ei ole lopullista vastausta tähän aiheeseen, mutta mielestäni keskeinen kysymys on se, kuinka paljon ihmisen luovaa panosta tarvitaan, jotta tekoälyllä luotu musiikki voidaan katsoa kuuluvan tekijänoikeuden suojan piiriin kuuluvaksi".

Hän toteaa, että tekoälyn luoma musiikki herättää useita kysymyksiä tekijänoikeuksien suhteen. "Tekoäly luo musiikkia käyttämällä algoritmeja, jotka analysoivat olemassa olevia musiikkikappaleita ja generoivat uusia melodioita, harmonioita ja rytmejä näiden tunnistamien kaavojen perusteella. Esimerkkinä kun tekoälyn luoma kappale perustuu tekijänoikeudella suojattuun kappaleeseen, rikkooko uusi kappale alkuperäistä tekijänoikeutta? Lisäksi kuka on tekoälyn luoman kappaleen tekijä - itse tekoäly, tekoälyn luonut kehittäjä/yritys vai käyttäjä, joka antoi tekoälylle syötedataa?". Yksi tekijänoikeuslain päätarkoituksista on suojella ihmisten luovaa ilmaisua. Tämä herättää kysymyksen siitä, pitäisikö tekoälyllä luotu musiikki ylipäättään olla oikeutettu tekijänoikeussuojaan. Hän toteaa erään alan mielipiteen olevan, että tekoälyllä luotua musiikkia ei pitäisi suojata tekijänoikeudella, koska siinä ei ole sitä ihmisen osatekijää, jota tekijänoikeuslaki on suunniteltu suojelemaan. Toiset taas uskovat, että tekoälyllä luotua musiikkia pitäisi suojella, koska se on ihmisen panoksen tulos tekoälyn ohjelmoinnin muodossa.

Hän uskoo, että tekijänoikeusjärjestöt ovat onnistuneet suojelemaan luoja menneisyydessä, mutta hän katsoo myös, että meidän on ratkaistava uusia haasteita. "Mielestäni tarvitsemme uusia tekijänoikeuslakeja, jotka ovat selkeitä", hän sanoo.

3.4 Musiikin tekijän haastattelu

Haastateltava II on musiikintekijä ja artisti.

Hän näkee tekoälyn kaiken kaikkiaan positiivisena asiana musiikin luomisessa. Vaikka hän ennakoi tekoälyn saavan entistä suuremman roolin tulevaisuuden musiikintuotannossa, hän painottaa, että sen käyttö ei ole vielä täysin vakiintunut alalla. Hän ennakoi, että tulevaisuudessa musiikin luomista tukevien sovellusten ja palveluiden merkitys kasvaa ja että näistä apuvälineistä tulee kiinteä ja vakituinen osa musiikin tuottamisessa.

Positiivisesta näkökulmasta huolimatta hän tunnistaa tekoälyn käyttöön liittyvät haasteet. Uusien ilmiöiden, kuten tekoälyn vallatessa musiikkialaa saattaa syntyä epävarmuutta. Vanhojen standardien saattaa tulla tarve sopeutua uusiin, päivitettyihin standardeihin. Ne, jotka eivät ole vielä ottaneet tekoälyä osaksi heidän luovaa työtä, voivat kokea sen käytön hankalana ja jäädä jälkeen niistä, jotka ovat jo hyödyntäneet sitä. Hän korostaa myös tekoälyn yleistymisen tuovan mukanaan mahdollisuuden "ohittaa" ne, jotka eivät ole olleet erityisen luovia työssään. Negatiivisena vaikutuksena hän nostaa esiin nykyisten säännösten puutteen. Esimerkkinä tästä hän mainitsee brändin luomisen ja kopioinnin tekoälyn avulla, jossa alkuperäinen brändin luoja ei välttämättä hyödy tekoälyn tuottamasta työstä. Hän pohtii tarvetta uusille selkeille säännöksille vastaavissa tilanteissa.

Musiikin luominen tekoälyn avulla tuo mukanaan monia haasteita. Hän mainitsee, että siirtymävaiheessa kaikki tekijät eivät välttämättä sopeudu tekoälyn käyttöön omassa työssään ja työskentelytavoissaan. Tekoälyn hyväksikäytön kasvaessa musiikin piirissä ei ole selvyyttä siitä, mihin kehitys jättää tekoälyä käyttämättömille alan toimijoille. Musiikkiala kokonaisuudessaan on samassa lähtöpisteessä, jossa kaikkien toimijoiden tulee oppia käyttämään ja hyödyntämään tekoälyä musiikin eri osa-alueilla. Hän pohtii, kuinka erottua, jos osaaminen ei ole samalla tasolla. Samalla hän pohtii tekoälyllä tuotettujen sovellusten ja ohjelmistojen eettistä toimivuutta.

Hänen mielestään tekoälyn rooli tekijänoikeuslaissa riippuu siitä, miten sitä käytetään. Onko tekoälyä käytetty musiikin kirjoittamiseen, rumpujen koodaamiseen tai miksaamiseen tekijän puolesta? Hän korostaa, että tekoäly on vain työväline, jota ihmiset käyttävät ja jos se hyödyntää henkilön luomaa brändiä, siihen tulisi liittyä tekijänoikeussuoja. Hän painottaa, että kappaleen luomisessa tekoälyn avulla tekstiä ja ääntä tuottamallatulisi olla vastaava lainsäädäntö estäen mahdolliset plagiointiyritykset. Tekijänoikeusjärjestöt ja tekijänoikeus, joka suojaa ihmistekijää, toimivat hänen mielestään tällä hetkellä hyvin. Lopuksi hän tiivistää, että tekoäly on vain työväline, jota me ihmiset hyödynnämme musiikin teossa. Ihminen on tekijä, joka käyttää tekoälyä.

3.5 Tekijänoikeusjärjestön työntekijän haastattelu

Haastateltava III on henkilö, joka työskentelee tekijänoikeusjärjestön lakiosastolla. Hänen oikeudellinen asiantuntemuksensa tarjoaa toisenlaisen näkökulman tekoälyn vaikutuksesta musiikkialaan.

Hänen mukaansa tekoäly mullistaa musiikkialaa monipuolisesti, tarjoten sekä mahdollisuuksia että uhkia. Tekoälyä voidaan pitää arvokkaana työkaluna musiikin luomisprosessissa ja monet taiteilijat sekä tuottajat ovat jo hyödyntäneet sitä omassa työssään. Lisäksi tekoäly avaa uusia mahdollisuuksia musiikkialan eri toimijoille, kuten esimerkiksi yrityksille, jotka käyttävät sitä uusien lahjakkuuksien löytämiseen.

Vaikka tekoäly tuo mukanaan myönteisiä vaikutuksia, haastateltava korostaa myös siihen liittyviä uhkia. Erityisesti hän mainitsee juridiset ongelmat, kuten voiko tekoälyn tuottama musiikki loukata tekijänoikeuksia. Hän pohtii, voiko teoksen lopputulos olla ristiriidassa tekijänoikeuksien kanssa ja millaisia oikeudellisia haasteita tämä voi tuoda mukanaan.

Tekijänoikeusjärjestössä toimiva henkilö korostaa tekoälyn roolin monimutkaisuutta musiikkiteollisuudessa. Vaikka se tarjoaa uusia mahdollisuuksia, on tärkeää, että tekoäly toimii olemassa olevan lainsäädännön puitteissa ja kunnioittaa oikeudenhaltijoiden oikeuksia. Hän kannustaa musiikkialaa osallistumaan aktiivisesti tekoälykeskusteluihin ja huolehtimaan siitä, että teknologian kehitys tapahtuu vastuullisesti.

Kun keskustelu siirtyi tekoälyn tuottaman musiikin haasteisiin, haastateltava tuo esiin kaksi merkittävää ongelmaa. Ensimmäisenä hän nostaa esiin kysymyksen siitä, miten tekoälyä koulutetaan käyttämään olemassa olevaa musiikkia ilman tekijöiden lupaa, ja miten tämä voi vaikuttaa tekijänoikeuksiin. Toiseksi hän käsittelee riskiä, että tekoäly tuottaa musiikkia, joka on suora kopio tai plagiaatti. Esimerkkinä hän nostaa esille Googlen, jonka musiikki tekoäly tuotti suoria kopioita aiemmista teoksista.

3.6 Yhteenveto

Haastatteluiden yhteenvetona voidaan todeta, että tutkimukseen osallistuneet vastaajat olivat pääosin yhtä mieltä tarkastelluista näkökulmista. Tutkimuksen alustavat ajatukset saivat vahvistusta siitä, että musiikkialan eri osa-alueiden toimijat jakavat melko samankaltaisen käsityksen tekoälyn vaikutuksista musiikkialaan. Tähän uuteen ja kasvavaan tekoälyilmiöön liittyy myönteisiä tunteita sekä myös huolenaiheita.

Haastattelut toivat esiin samankaltaisia teemoja osoittaen, että tiettyjä kysymyksiä ja näkökulmia pidetään merkityksellisinä musiikin ja tekoälyn vuorovaikutuksen kontekstissa. Vastaajien yhtenevät näkemykset vahvistavat tutkimuksen luotettavuutta ja antavat syvemmän käsityksen siitä, miten musiikin ammattilaiset hahmottavat tekoälyn roolin alallaan.

Seuraavassa kappaleessa analysoidaan tarkemmin yhteenvedot teemoittain jokaisesta haastattelukysymyksestä.

4. Tulokset

Tutkimuksen analyysivaiheessa käydään vastaukset yksitellen läpi ja vertaillaan niitä keskenään. Analyysin tavoitteena on löytää yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia vastauksista. Tutkimustulosten analyysi etenee kysymysten järjestyksessä. (kts. Liite 1.)

Tekoälyn rooli musiikin teossa

Vastaajat ilmaisivat yhtenäisen näkemyksen siitä, että tekoäyllä tulee olemaan entistä merkittävämpi rooli musiikin luomisessa tulevaisuudessa. Tätä nähdään positiivisena kehityssuuntana, jossa tekoäly avaa uusia mahdollisuuksia musiikin luomiseen ja tarjoaa tekijöille uusia työkaluja. Vaikka tekoälyä pidetään vain työkaluna, se nähdään myös uutena innovatiivisena voimana musiikillisen luovuuden edistämässä.

Samalla kun vastaajat korostivat tekoälyn myönteisiä vaikutuksia musiikintekoon, he myös tiedostivat, että tämä teknologinen edistysaskel tuo tulevaisuudessa mukanaan useita uusia haasteita. Erityisesti tekijänoikeudet nousivat esiin keskustelussa. Tekoälyn käyttö musiikin luomisessa luo uusia kysymyksiä siitä, miten tunnistaa ja määrittää luovan teoksen alkuperä, kun sen sisältö on tuotettu tekoälyn avulla. Tämä haaste vaikuttaa tekijänoikeuksiin.

Tekoälyn hyvät ja huonot puolet

Kaikissa vastauksissa nousi esille tekoälyn tarjoamat uudet mahdollisuudet ja sen kyvyn esitellä innovatiivisia lähestymistapoja musiikintuotantoon. Eräs vastaaja toi esiin mielenkiintoisen näkökulman siitä, että tekoäly voi toimia tehokkaana luovuuden tehostajana, tuoden tekijöille inspiraatiota uusien kappaleiden tekemiseen.

Vaikka vastauksissa hehkui optimismia tekoälyn mahdollisuuksien suhteen, korostui myös vahva yhteisymmärrys siitä, että alalle kaivataan enemmän sääntelyä. Tämä osoittaa ymmärrystä siitä, että teknologian nopea kehitys luo tarpeen selventää ja soveltaa säännöksiä, erityisesti tekijänoikeuksien ja oikeudenmukaisten korvauksien osalta. Tällaiset säännökset voisivat auttaa luomaan selkeämpiä kehyksiä, jotka ohjaavat tekoälyn roolia musiikin luomisessa ja samalla suojaavat taiteilijoiden oikeuksia.

Mielenkiintoinen huomio liittyy myös niihin tahoihin ja henkilöihin alalla, jotka eivät vielä ole tekoälyn aktiivisia käyttäjiä. Kysymys siitä, miten tämä teknologinen siirtymä vaikuttaa heidän työhönsä ja luovuuteensa, avaa seuraavan kysymyksen: miten tekoälyn käytön kasvu voi muokata musiikkialan dynamiikkaa ja ammatillisia käytäntöjä. Tämä vaikuttaa myös keskusteluun aiheesta, miten teknologinen murros vaikuttaa kulttuurialan ammattilaisiin ja miten varmistamme, että muutokset ovat kaikille osapuolille oikeudenmukaisia ja tasapainoisia.

Tekoälyllä tuotetun musiikin haasteet

Tutkimuksen kolmas kysymys herätti mietteitä siitä, onko tietokoneella tekoälyohjelmalla tuotettu musiikki koodattu eettisesti, avaten keskustelun sen eettisistä näkökohdista. Onko mahdollista, että taiteellisesti tuotetut äänet noudattavat eettisiä periaatteita ja arvoja? Tämä avaa laajemman keskustelun siitä, mitä eettinen musiikin luominen tarkoittaa teknologian näkökulmasta.

Lisäksi mielenkiintoista on tarkastella tekoälyn yleistymisen vaikutuksia luovuuteen työympäristössä. Kysymys siitä, tarjoaako tekoäly "ohitusmahdollisuuden" niille, jotka eivät ehkä ole olleet perinteisesti hyvin luovia työssään, on merkityksellinen. Tämä herättää ajatuksen siitä, että millä tavoin tekoäly voi muuttaa luovuuden dynamiikkaa ja antaa mahdollisuuksia niille tekijöille, jotka eivät perinteisesti ole kokeneet itsessään vahvaa luovuutta.

Tekoäly itsenäinen tekijä vai ihmisen apuväline

Saadut vastaukset heijastivat laajaa yksimielisyyttä. Vastaajat näkevät tekoälyn musiikin luomisessa ensisijaisesti ihmisen apuvälineenä, joka avaa uusia mahdollisuuksia musiikin tuottamisessa. Tätä tulkintaa voidaan pitää merkittävänä, kun tarkastellaan teknologian roolia luovuuden edistämässä.

Tekoälyn näkeminen apuvälineenä musiikin luomisessa kuvastaa muuttuvaa käsitystä siitä, miten teknologia voi tukea ja täydentää ihmisen luovaa prosessia. Se ei ole ainoastaan työkalu, vaan kumppani, joka avaa uusia näkökulmia ja lähestymistapoja musiikin luomiseen.

Tekoäly ihmisen apuvälineenä musiikin luomisessa nostaa esiin kysymyksen yhteistyöstä teknologian kanssa. Miten voimme optimoida tämän yhteistyön siten, että se parhaiten palvelee luovia tarkoituksia? Vastaukset tähän kysymykseen voivat luoda suuntaviivoja siitä, miten tulevaisuuden musiikintuotanto voi hyödyntää älykkäitä järjestelmiä.

Lisäksi on mielenkiintoista huomata, että vastaajat näkevät tekoälyn toimivan apuvälineenä ihmiselle tämän luovassa prosessissa. Kyseinen vertaus antaa aavistuksen siitä, että teknologia ei ole korvaamassa ihmisen roolia, vaan pikemminkin täydentämässä sitä. Tämä herättää kysymyksiä siitä, miten voimme löytää tasapainon ihmisen ja tekoälyn välille luovassa ilmaisussa. Tällainen keskustelu on olennaista, kun mietimme, miten voimme parhaiten hyödyntää teknologian tarjoamia mahdollisuuksia ilman että menetämme inhimillistä kosketusta ja ainutlaatuista luovuutta.

Tekoälyn tuottama musiikki ja tekijänoikeuslain soveltaminen

Vastaajien näkemykset ovat yhtenevät siinä käsityksessä, että toisen luomaa teosta käytettäessä on ehdottomasti hankittava asianmukainen lupa. Tekijänoikeuslainsäädännön säännöksiä voidaan soveltaa entistä laajemmin tekoälyyn liittyvissä yhteyksissä.

Keskustelu avaa näkökulman tarpeesta mukauttaa lainsäädäntöä vastaamaan teknologian kehitystä ja sen vaikutusta luovan työn suojaamiseen.

On olennaista tunnustaa, että perinteiset tekijänoikeuslait on alun perin luotu suojaamaan ihmisen luovaa työtä. Kuitenkin tekoälyyn liittyvät haasteet herättävät kysymyksiä siitä, miten soveltaa näitä periaatteita tilanteissa, joissa luovan työn prosessi ei ole yksiselitteisesti ihmisperäinen. Tekijänoikeuslainsäädännön päivittäminen ja tekoälyyn liittyvien säännösten sisällyttäminen ovat vastauksia tähän muuttuvaan rakenteeseen. Tällaiset säännökset voisivat määrittellä selvät rajat ja oikeudet tekoälyn generoiman sisällön suhteen. Tavoitteena olisi tasapaino, joka kunnioittaa tekijöiden oikeuksia samalla kun mahdollistaa teknologisen innovaation ja luovan ilmaisun.

Tekijänoikeuksien säilyttäminen ja suojaaminen on edelleen tärkeää, mutta samalla on otettava huomioon tekoälyn tuomat ainutlaatuiset haasteet. Keskustelu näiden sääntöjen ympärillä on olennainen osa oikeudellista ja eettistä kehystä, joka ohjaa tulevaisuuden luovuutta ja teknologiaa.

Tekoäly ja tekijänoikeudet

Kysymys tekijänoikeuslain soveltamisesta tekoälyn luomaan musiikkiin nostatti vastaajissa laajemman pohdinnan. Vastaajat pohtivat, onko oikeudenmukaista, että perinteisesti ihmisen luomaa taiteellista työtä suojaavat tekijänoikeuslailliset periaatteet ulottuvat myös tekoälyn tuottamaan musiikkiin. Tämä avaa ovia pohtimaan selkeitä rajoja tällaisissa tilanteissa.

Ensinnäkin on mietittävä, kuka on todellinen "tekijä" tekoälyn generoimassa musiikissa. Perinteinen tekijänoikeus perustuu ihmisen luovan panoksen tunnustamiseen, mutta tekoälyn kohdalla tulee esiin kysymys siitä, kuka lopulta vastaa luomisprosessista ja ansaitseeko se tekijänoikeuden suojan. Toiseksi on tärkeää tarkastella tekijänoikeuden tavoitetta: edistää luovan työn tekemistä tarjoamalla tekijöille oikeudellista suojaa

Tekoäly ja ihmisten tekijänoikeuksien turvaaminen

Vastaaajien näkemykset korostavat, että tekijänoikeusjärjestöt ovat onnistuneet työssään turvata ihmisten oikeudet musiikin alalla. Tämä viittaa siihen, että olemassa olevat tekijänoikeusjärjestelmät ovat kyenneet tarjoamaan suojaa ja tunnustusta luovan työn tekijöille. Kuitenkin yleinen yksimielisyys vallitsee siitä, että tulevaisuudessa kohdataan uusia haasteita, jotka vaativat tarkkailua ja uusia ratkaisuja.

Erityisesti korostetaan tarvetta uudistaa tekijänoikeuslakeja niin, että ne ovat selkeitä ja sovellettavissa alalla. Tämä heijastaa ymmärrystä siitä, että teknologian kehittyessä ja musiikkialan muuttuessa on tärkeää mukauttaa oikeudelliset puutteet vastaamaan uusia haasteita ja mahdollisuuksia. Uudet tekijänoikeuslait voisivat tarjota selkeämpiä suuntaviivoja, jossa on otettu huomioon esimerkiksi tekoälyn rooli musiikin luomisessa ja tämän jakelussa.

Tämä keskustelu osoittaa myös huolta siitä, että oikeudelliset kehykset eivät ole välttämättä pysyneet teknologisen kehityksen tahdissa. Jatkuvan innovaation ja digitaalisen muutoksen ajassa on tärkeää päivittää tekijänoikeuslainsäädäntö vastaamaan nykyajan tarpeita ja varmistamaan, että luovan työn tekijät saavat oikeudenmukaisen tunnustuksen ja suojan.

5. Pohdintaa

5.1. Johtopäätökset

Tekoäly on saavuttanut musiikkialalla merkittävän aseman sen kautta, miten musiikkia tuotetaan, levitetään sekä millaisia tunteuksia se kuulijoiden parissa nostaa. Tekoälyteknologian ollessa yhä tärkeämmässä asemassa, on tekijänoikeuskysymys muuttunut haastavammaksi.

Tekoäly on myös osoittautunut arvokkaaksi työkaluksi musiikinalan tekijöille sillä se tarjoaa uusia työkaluja ja inspiraatiota uusien teoksien luomiseen. Tekoälyalgoritmit analysoivat laajoja musiikkitietoaaineistoja tunnistuen eri osatekijöitä sekä kokonaisuuksia mahdollistaen luovuuden.

Yksi tärkeimmistä tekoälyyn ja musiikin tekijänoikeuksiin liittyvistä kysymyksistä on omistusoikeuden määrittely kun teos on luotu tekoälyn avulla. Tämä epätietoisuus aiheuttaa merkittävän haasteen määriteltäessä mahdollisuutta suojella tekijöiden oikeuksia ja varmistaa oikeudenmukainen korvaus tekoälyn tuottamasta musiikista.

Toisaalta tekoäly kyetessä luomaan vaikuttavia musiikkisävellyksiä, se ei useinkaan pysty luomaan yhtä syvällisiä tunteita tai henkilökohtaisia tunteuksia kuin ihmisen luoma musiikki. Tunnettu riski on, että liiallinen riippuvuus tekoälyn roolista musiikin luomisessa voi johtaa siihen, että musiikin kuuluva inhimillinen kosketus ja emotionaalinen yhteys katoavat.

Tekoälyyn ja musiikin tekijänoikeuksiin liittyvien haasteiden ratkaisemiseksi on musiikkiteollisuuden tärkeää löytää tasapainoinen lähestymistapa. Tekoälyn luoma musiikki voidaan nähdä työvälineenä, joka enemmänkin täydentää ihmisen luovaa työtä kuin korvaa sitä.

Tekijänoikeuslainsäädäntöä voidaan joutua mukauttamaan tähän kehittyvään kokonaiskuvaan. Esimerkiksi selkeät suuntaviivat tekoälyn tuottaman sisällön omistusoikeudelle ja ihmisen sekä tekoälyn panoksen erottaminen toisistaan voisivat edesauttaa tekijänoikeuksien selkeyttämistä.

5.2 Tutkimuksen luotettavuus

Kvalitatiivisessa tutkimusmetodissa luotettavuus on tärkeä tutkimusvirheiden välttämiseksi. Tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida määrällisen tutkimuksen luotettavuuden tarkastellussa tyypillisten validiteettien ja reliabiliteettien käsitteiden avulla. (Peda.net.)

Validiteetti on käsite laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa ja se viittaa tutkimuksen tulosten ja päätelmien oikeellisuuteen. Reliabiliteetti puolestaan arvioi tai korreloi tutkimuksen tulosten toistettavuutta ja vakaisuutta. Reliabiliteetti ilmenee tutkimuksen avoimessa ja joustavassa suunnittelussa, joka mahdollistaa tutkimuksen toistamisen erilaisissa konteksteissa tai eri tutkijoiden toimesta. (Peda.net.)

Opinnäytetyön tutkimustuloksia voidaan vertailla luotettaviin lähteisiin sekä koottuun teoriaosuuteen. Koska täysin vastaavaa tutkimusta ei ole aikaisemmin toteutettu, vertailu muihin tutkimuksiin ei ole mahdollista. Lähdemateriaalina käytettiin sekä suomen- että englanninkielisiä lähteitä, joista englanninkielisiä oli saatavilla runsaammin. Erityisesti mielipidekirjoitukset tarjosivat arvokasta tietoa, sillä ulkomailla on ollut enemmän tapauksia, jotka liittyvät tekoälyyn ja musiikkiin.

Kaikki haastattelut toteutettiin sähköisessä muodossa, mikä saattaa vaikuttaa tutkimustuloksiin. Sähköiset haastattelut poikkeavat henkilökohtaisista haastatteluista, ja tämä ero saattaa heijastua tuloksiin. Tässä tutkimuksessa haluttiin hyödyntää teknologian mahdollisuuksia, mutta on tärkeä huomata, että sähköisten haastatteluiden kontekstissa voi ilmetä eroavaisuuksia verrattuna perinteiseen, kasvokkain tapahtuvaan vuorovaikutukseen.

5.3 Opinnäytetyöprosessin ja oman oppimisen arviointi

Opinnäytetyöprojekti käynnistyi keväällä 2023, jolloin valitsin aiheen ja aloitin hahmottelemalla työn sisältöä. Varsinainen työskentely opinnäytetyön parissa käynnistyi syksyllä 2023. Aluksi suunnitelmana oli varata neljä kuukautta aikaa työn toteuttamiseen, mutta aikatauluun tuli viivästyksiä odottamattomien, ulkoisten tekijöiden vuoksi. Lopulta kuitenkin onnistuin saattamaan opinnäytetyön valmiiksi alle kolmessa kuukaudessa.

Opinnäytetyön tekeminen vaatii tarkkaa suunnittelua ja aikatauluttamista, mikä oli määrättyssä määrin haasteellista aiheuttaen pakollisia muutoksia aikatauluun perhe-elämän sekä ulkomailla asumisesta johtuen. Olin sopinut opinnäytetyöohjaajani kanssa virtuaalisista tapaamisista, joissa kävimme läpi itse opinnäytetyötä ja aikataulua. Sain opinnäytetyöohjaajaltani arvokasta tukea koko kirjoitusprosessin ajan. Asetin itselleni tavoitteen kirjoittaa joka arkipäivä pitääkseni kiinni sovitusta aikataulusta.

Ensimmäiset viikot kuluivat pääasiassa lähteiden etsimiseen ja niiden lukemiseen. Tämän jälkeen aloitin opinnäytetyön rungon rakentamisen. Yritin laatia sisällysluettelon heti ensimmäisenä, jotta minun olisi helpompi hahmottaa opinnäytetyön kokonaisuutta. Tästä siirryin tekemään tarvittavat haastattelut tutkimusta varten. Haastatteluiden purku ja analysointi veivät oman aikansa opinnäytetyötä tehdessä.

Vaikka opinnäytetyön tekeminen oli alusta asti haastavaa, koen, että annoin kaikkeni ja tein parhaani tässä lyhyessä ajassa. Tämä prosessi opetti minulle paljon itsestäni ja omasta työskentelytavastani. Opin arvokkaita taitoja aikataulun hallinnasta, tiedonhankinnasta ja tutkimuksen tekemisestä käytännössä. Kokemukseni opinnäytetyöstä antoi minulle käsityksen siitä, mitä tarkoittaa sitoutuminen ja omistautuminen projektin loppuun saattamiseksi.

Lähteet

Aiva technologies. AIVA your personal AI music generation assistant. Luettavissa:

<https://www.aiva.ai/> Luettu: 1.11.2023

Aalto-yliopisto oppimiskeskus. Tekijänoikeusopas- musiikki. Luettavissa:

<https://libguides.aalto.fi/c.php?g=664486&p=4702181> Luettu: 4.10.2023

Antti Härmänmaa 2023. Teosto, Teostory. Tekijänoikeuslain uudistus- pitkä odotus onnellinen loppu? Luettavissa: <https://www.teosto.fi/teostory/tekijanoikeuslain-uudistus-pitka-odotus-onnellinen-loppu/> Luettu: 8.9.2023

Arianna Johnson 2023. Forbes. Spotify removes 'Tens of thousands of AI generated songs: Here's why. Luettavissa: <https://www.forbes.com/sites/ariannajohnson/2023/05/09/spotify-removes-tens-of-thousands-of-ai-generated-songs-heres-why/?sh=45e039b34f4a> Luettu: 10.9.2023

Bird. & Bird 2022. Tekoäly ja luovuus- Voisiko luova kone kuulua tekijänoikeussuojan piiriin.

Luettavissa: <https://www.twobirds.com/fi/insights/2022/finland/ai-and-creativity-%E2%80%93-are-the-outputs-of-machines-protected-by-copyright> Luettu: 21.9.2023

Drake, M. & Salmi, M. 2018. Opinnäytetyö ja menetelmät tutuksi. Menetelmäopinnot virtuaalisesti. Haaga-Helia Moodle. Luetta: 31.10.2023

Emblem Technologies 2023. Emblem Technologies is revolutionizing music with AI and data science. Luettavissa: <https://www.linkedin.com/pulse/emblem-technologies-revolutionizing-music-ai-data-science> Luettu: 16.11.2023

Emilia David 2023. The Verge. Musicians are eyeing a legal shortcut to fight AI voice clones.

Luettavissa: <https://www.theverge.com/2023/9/21/23836337/music-generative-ai-voice-likeness-regulation> Luettu: 10.9.2023

Enago media 2023. Research interviews. An effective and insightful way of data collection.

Luettavissa: <https://www.enago.com/academy/research-interviews/> Luettu: 3.10.2023

Hanna Vilkka. *Tutki ja kehitä* <<https://www.ellibslibrary.com/reader/9789523701731/>> Luettu: 31.10.2023

Haarman Pirkko-Liisa. Immateriaalioikeus 2014.

Luettavissa: <https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.ezproxy.haaga-helia.fi/teos/IAIBBXXTBBAEC>

Luettu: 10.10.2023

IPR info 2023. Tekoälymusiikki- artistin ääni kopioinnin kohteena. Luettavissa:

<https://iprinfo.fi/artikkeli/tekoalymusiikki-artistin-aani-kopioinnin-kohteena/> Luettu: 30.9.2023

Janne Heleskoski 2023. Teosto, teostory. Tekoäly

<https://www.teosto.fi/teostory/tekoaly-musiikissa-miten-kay-musiikintekijan/> Luettu: 30.9.2023

Jari Muikku 2023. Musiikkikustantajat MPA Finland. Tekoäly ja musiikki- neljä kysymystä.

Luettavissa: <https://www.musiikkikustantajat.fi/2023/05/16/tekoaly-ja-musiikki-nelja-kysymysta/>

Luettu: 10.9.2023

Kallinen, Timo & Kinnunen, Taina. Etnografia. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.

<<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>>. Luettu: 23.10.2023

Kopiraitilan koulu. Kopiosto. Kuinka kauan tekijänoikeus on voimassa. Luettavissa:

<https://kopiraitila.fi/tekijanoikeustietoa/kuinka-kauan-tekijanoikeus-on-voimassa/> Luettu:

10.10.2023

Kopiraitilan koulu. Kopiosto. Tekijänoikeustietoa. Luettavissa:

<https://kopiraitila.fi/tekijanoikeustietoa/> Luettu: 25.9.2023

Koppa. Jyväskylän yliopisto. 2014. Menetelmäpolkuja humanisteille. Luettavissa:

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja> Luettu: 2.10.2023

Koppa. Jyväskylän yliopisto. 2021. Laadullinen tutkimus. Luettavissa:

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus> Luettu: 2.10.2023

Kopiosto 2023. Tekijänoikeuslakia uudistettiin. Luovan tekijöiden oikeudet vahvistuvat. Luettavissa:

<https://www.kopiosto.fi/kopiosto/tekijanoikeuslakia-uudistettiin-luovan-alan-tekijoiden-oikeudet-vahvistuvat/> Luettu: 16.11.2023

KvaliMOTV. Saaranen-Kauppinen & Puusniekka. Luettavissa:

https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_3.html Luettu: 20.10.2023

Mathias Hermansson. Thomann blogi kirjoitus. Tekoälyn nousu musiikkimaailmaan, ei syytä

huoleen! Luettavissa: <https://www.thomann.de/blog/fi/tekoaelyn-nousu-musiikkimaailmassa-ei-syytae-huoleen/> Luettu: 23.10.2023

Milla Åman Kyyrö 2023. Tikissä, Metropolia blogi. Tekoälyn vaikutuksista tekijänoikeuksiin.

Luettavissa: <https://blogit.metropolia.fi/tikissa/2023/05/15/tekoaelyn-vaikutuksista-tekijänoikeuksiin/> Luettu: 6.10.2023

Mike Rucker 2017. Thesis writing & dissertation: How to create an interview guide.

Luettavissa: <https://unstuck.me/create-interview-guide/> Luettu: 30.9.2023

Opetus ja kulttuuriministeriö 2023. Tiedote. Tekijänoikeuslaki muuttuu.

Luettavissa: <https://valtioneuvosto.fi/-/1410845/tekijänoikeuslaki-muuttuu>

Luetta: 2.10.2023

Pablo Olodriz 2023. Legis music. Does AI have copywrite protection. Luettavissa:

<https://legismusic.com/copyright-protection-ia-music> Luettu: 23.10.2023

Peda.net. Jyväskylän yliopisto. Tekijänoikeudet. Luettavissa:

<https://peda.net/jyu/it/perusopinnot/dop/tervetulosivu/tekij%C3%A4noikeudet> Luettu: 2.11.2023

Pertti Alasuutari. *Laadullinen tutkimus 2.0*. Vastapaino Tampere 2011. Luettavissa:

<https://www.ellibslibrary.com/reader/9789517685030/>>. Luetta: 31.10.2023

Rachel Reed 2023. Harvard Law Today. AI created a song mimicking the work of Drake and the

Weeknd, what does that mean for copywrite law? Luettavissa: <https://hls.harvard.edu/today/ai-created-a-song-mimicking-the-work-of-drake-and-the-weeknd-what-does-that-mean-for-copyright-law/> Luettu: 15.9.2023

Rumba. Ilmoitus. Tekoäly vaikutus musiikkiin. Luettavissa: <https://www.rumba.fi/tekoaelyn-vaikutus-musiikkiin/> Luettu: 3.10.2023

Sato & Lawler 2023. The Verge. What is really going on with Ghostwriter and the AI Drake song? Luettavissa: <https://www.theverge.com/2023/4/18/23688141/ai-drake-song-ghostwriter-copyright-umg-the-weeknd> Luettu: 15.9.2023

Sirkka Hirsjärvi ja Helena Hurme. *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö.* Luettavissa: <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789523458123/>. Luettu: 20.10.2023

Softia 2023. Tekoäly ja tekijänoikeus. Luettavissa: <https://softia.fi/tekoaly/tekoaly-ja-tekijanoikeus/> Luettu: 29.9.2023

Sound tech insider 2023. AIVA Review- Everything you need to know- AI composition. Luettavissa: <https://soundtechinsider.com/aiva-review-everything-you-need-to-know-ai-composition> Luettu: 30.10.2023

Sowjanya Pedada 2023. Mind the graph. Selkeiden polkujen luominen : Writing objectives in Research papers. Luettavissa: <https://mindthegraph.com/blog/fi/objectives-in-research-paper/> Luettu: 2.10.2023

Tampereen yliopisto. Tietoarkisto. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Luettavissa: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/> Luettu: 19.10.2023

Tampereen yliopisto. Tietoarkisto. Tutkimusprosessi. Luettavissa: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/tutkimus/prosessi/> Luettu: 20.10.2023

Tekijänoikeus. Tekijänoikeuden syntyminen. Luettavissa: <https://tekijanoikeus.fi/tekijanoikeus/syntyminen/> Luettu: 8.9.2023

Tekijänoikeus. Suomen tekijänoikeusjärjestöt. Luettavissa: <https://tekijanoikeus.fi/jarjestot/> Luettu: 8.9.2023

Tekijänoikeus. Lähioikeudet. Luettavissa: <https://tekijanoikeus.fi/tekijanoikeus/lahioikeudet/> Luettu: 8.9.2023

Tekijänoikeuslaki 8.7.1961/404. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1961/19610404> Luettu: 8.9.2023

Laki tekijänoikeus muuttamisesta 263/2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/20230263> Luettu: 16.11.2023

Tekijänoikeuden tiedotus ja valvontakeskus ry. Tekijänoikeuden loukkaukset. Luettavissa: https://tekijanoikeus.fi/wp-content/uploads/2015/03/tekijanoikeuden_loukkaukset.pdf Luettu: 11.9.2023

Tekijänoikeuden tiedotus ja valvontakeskus ry. Lakimuutokset. Tekijänoikeuslain muutokset voimaan 3.4.2023. Luettavissa: <https://ttvk.fi/lakimuutokset> Luettu: 10.11.2023

Teosto 2023. Musiikin kuuntelu Suomessa 2023. Luettavissa: <https://www.teosto.fi/musiikinkuuntelu-suomessa-2023-tekoalyn-kayton-laajentuminen-musiikkialalle-on-suomalaisille-tuttu-asia-sympatia-artistien-ja-tekijoiden-puolella/> Luettu: 20.9.2023

Teosto 2021. Tekijänoikeuksiin suhtaudutaan yhä myönteisemmin- EU:n tekijänoikeusdirektiivi saa kansalaisilta vahvaa tukea. Luettavissa: <https://www.teosto.fi/tekijanoikeuksiin-suhtaudutaan-yha-myonteisemmin-eun-tekijanoikeusdirektiivi-saa-kansalaisilta-vahvaa-tukea/> Luettu: 20.9.2023

Yle 2023. Ylex. Tekoäly voi helpottaa biisinkirjoittajien työmäärää tarjoamalla ideoita ja näkökulmia- ”Ikään olisi käsikirjoitus tekemiseen” Luettavissa: <https://yle.fi/aihe/a/20-10003830> Luettu: 22.9.2023

Liite

Liite 1. Haastattelurunko

1. Miten tekoäly muuttaa mielestäsi musiikkialaa?
2. Pidätkö tekoälyä positiivisena vai negatiivisena tekijänä musiikin teossa?
3. Mitä haasteita näet, jos musiikki on tuotettu tekoälyllä?
4. Onko mielestäsi tekoäly musiikin tekijä siinä missä ihminenkin?
5. Miten mielestäsi 'tekoäly' toimisi tekijänoikeuslaissa?
6. Jos tekoäly luo musiikkia, kuka mielestäsi omistaa oikeudet?
7. Miten mielestäsi tekijänoikeusjärjestöt sekä laki turvaavat ihmistekijät?